

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः ।
हरिः ॐ ॥

1.7 प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः - (याजमान

Contents

1.7 प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः - (याजमान ब्राह्मणं) 1

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ ॥

1.7 प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः - (याजमान ब्राह्मणं)

1.7 प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः - (याजमान ब्राह्मणं)

TS 1.7.1.1

पाकयज्ञमिति पाक - यज्ञम् । वै । अन्विति । आहिताग्नेरित्याहित - अग्नेः । पशवः । उपेति । तिष्ठन्ते । इडा । खलु । वै । पाकयज्ञ इति पाक - यज्ञः । सा । एषा । अन्तरा । प्रयाजानूयाजानिति प्रयाज - अनूयाजान् । यजमानस्य । लोके । अवहितेयव - हिता । ताम् । आह्वियमाणामित्या - ह्वियमाणाम् । अभीति । मन्त्रयेत् । सुरूपवरुषवर्ण इति सुरूप - वरुषवर्णे । एति । इहि । इति । पशवः । वै । इडा । पशून् । एव । उपेति । ह्वयते । यज्ञम् । वै । देवाः । अदुहन् । यज्ञः । असुरान् । अदुहत् । ते । असुराः । यज्ञदुग्धा इति यज्ञ - दुग्धाः । परेति । अभवन् । यः । वै । यज्ञस्य । दोहम् । विद्वान् । 1

TS 1.7.1.2

यजते । अपीति । अन्यम् । यजमानम् । दुहे । सा । मे । सत्या । आशीरित्या-शीः । अस्य । यज्ञस्य । भूयात् । इति । आह । एषः । वै । यज्ञस्य । दोहः । तेन । एव । एनम् । दुहे । प्रता । वै । गौः । दुहे । प्रता । इडा । यजमानाय । दुहे । एते । वै । इडाये । स्तनाः । इडा । उपहूतेत्युप - हूता । इति । वायुः । वृत्सः । यरहि । होता । इडाम् । उपह्वयतेत्युप - ह्वयेत् । तरहि । यजमानः । होतारम् । ईक्षमाणः । वायुम् ।

मनसा । ध्यायेत् । 2

TS 1.7.1.3

मात्रे । वृथ्सम् । उपावसृजतीत्युप - अवसृजति । सर्वेण । वै । यज्ञेन । देवाः । सुवर्गमिति
सुवः - गम् । लोकम् । आयन्न । पाकयज्ञेनेति पाक-यज्ञेन । मनुः । अश्राम्यत् । सा ।
इडा । मनुम् । उपावर्ततेत्युप - आवर्तत । ताम् । देवासुरा इति देव - असुराः । वीति ।
अह्वयन्त । प्रतीचीम् । देवाः । पराचीम् । असुराः । सा । देवान् । उपावर्ततेत्युप - आवर्तत
। पशवः । वै । तत् । देवान् । अवृणत् । पशवः । असुरान् । अजहुः । यम् । कामयेत
। अपशुः । स्यात् । इति । पराचीम् । तस्य । इडाम् । उपेति । ह्वयेत् । अपशुः । एव
। भवति । यम् । 3

TS 1.7.1.4

कामयेत । पशुमानिति पशु - मान् । स्यात् । इति । प्रतीचीम् । तस्य । इडाम् । उपेति ।
ह्वयेत् । पशुमानिति पशु - मान् । एव । भवति । ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म - वादिनः । वदन्ति ।
सः । तु । वै । इडाम् । उपेति । ह्वयेत् । यः । इडाम् । उपह्वयेत्युप - ह्वय । आत्मानम्
। इडायां । उपह्वयेतेत्युप - ह्वयेत । इति । सा । नः । प्रिया । सुप्रतूतिरिति सु - प्रतूतिः
। मघोनी । इति । आह । इडाम् । एव । उपह्वयेत्युप - ह्वय । आत्मानम् । इडायां ।
उपेति । ह्वयते । व्यस्तमिति वि-अस्तम् । इव । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । इडा ।
सामि । प्राश्नन्तीति प्र - अश्नन्ति । 4

TS 1.7.1.5

सामि । मार्जयन्ते । एतत् । प्रतीति । वै । असुराणाम् । यज्ञः । वीति । अच्छिद्यत् ।
ब्रह्मणा । देवाः । समिति । अदधुः । बृहस्पतिः । तनुताम् । इमम् । नः । इति । आह
। ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । यज्ञम् । समिति । दुधाति ।

विच्छिन्नमिति वि - छिन्नम् । यज्ञम् । समितिं । इमम् । दुधातु । इति । आह । संतत्या
इति सं - तत्यै । विश्वे । देवाः । इह । मादुयन्ताम् । इति । आह । संतत्येति सं - तत्य
। एव । यज्ञम् । देवेभ्यः । अन्वितिं । दिशति । याम् । वै । 5

TS 1.7.1.6

यज्ञे । दक्षिणाम् । ददाति । ताम् । अस्य । पशवंः । अनु । समितिं । क्रामन्ति । सः ।
एषः । ईजानः । अपशुः । भावुकः । यजमानेन । खलु । वै । तत् । कार्यम् । इति ।
आहुः । यथा । देवत्रेति देव - त्रा । दत्तम् । कुर्वीत । आत्मन् । पशून् । रमयेत । इति
। ब्रद्धं । पिन्वस्व । इति । आह । यज्ञः । वै । ब्रद्धः । यज्ञम् । एव । तत् । मह्यति
। अथो इति । देवत्रेति देव - त्रा । एव । दत्तम् । कुरुते । आत्मन् । पशून् । रमयते
। ददतः । मे ( ) । मा । क्षायि । इति । आह । अक्षितिम् । एव । उपेति । एति ।
कुर्वतः । मे । मा । उपेति । दसत् । इति । आह । भूमानम् । एव । उपेति । एति ॥ 6

(विद्वान्-ध्यायेद्-भवति यं-प्राश्नन्ति-यां-वै-म-एकाग्रविश्रुतिश्चं) (A1)

TS 1.7.2.1

सश्रवा इति सं - श्रवाः । ह । सौवर्चनसः । तुमिञ्जम् । औपोदितिमित्यौपं - उदितिम् ।
उवाच । यत् । सत्रिणाम् । होता । अभूः । काम् । इडाम् । उपेति । अह्वथाः । इति ।
ताम् । उपेति । अह्वे । इति । ह । उवाच । या । प्राणेनेति प्र - अनेन । देवान् । दाधारं
। व्यानेनेति वि - अनेन । मनुष्यान् । अपानेनेत्यप-अनेन । पितृन् । इति । छिनत्ति । सा
। न । छिनत्ती(3) । इति । छिनत्ति । इति । ह । उवाच । शरीरम् । वै । अस्थै । तत्
। उपेति । अह्वथाः । इति । ह । उवाच । गौः । वै । 7

TS 1.7.2.2

अ॒स्यै । शरी॑रम् । गाम् । वाव । तौ । तत् । परी॑ति । अ॒व॒द॒ताम् । या । य॒ज्ञे । दी॒यते॑ ।
 सा । प्रा॒णेनेति॑ प्र - अ॒नेन॑ । दे॒वान् । दा॒धा॒र् । यया॑ । म॒नु॒ष्याः । जी॒व॒न्ति । सा । व्या॒नेनेति॑
 वि - अ॒नेन॑ । म॒नु॒ष्यान् । याम् । पि॒तृभ्य॑ इति॑ पि॒तृ - भ्यः । घ्नन्ति॑ । सा । अ॒पा॒नेनेत्य॑प -
 अ॒नेन॑ । पि॒तृन् । यः । ए॒वम् । वेद॑ । प॒शु॒मा॒निति॑ प॒शु॒मा॒न् । भ॒व॒ति । अथ॑ । वै । ताम्
 । उपेति॑ । अ॒ह्ने । इति॑ । ह॒ । उ॒वा॒च । या । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्र॒भ॒व॒न्ती॒रिति॑ प्र -
 भ॒व॒न्तीः । प्रतीति॑ । आ॒भ॒व॒ती॒त्या॑ - भ॒व॒न्ति । इति॑ । अ॒न्नम् । वै । अ॒स्यै । तत् । 8

TS 1.7.2.3

उपेति॑ । अ॒ह्ना॒थाः । इति॑ । ह॒ । उ॒वा॒च । ओष॑धयः । वै । अ॒स्याः । अ॒न्नम् । ओष॑धयः
 । वै । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्र॒भ॒व॒न्ती॒रिति॑ प्र - भ॒व॒न्तीः । प्रति॑ । एति॑ । भ॒व॒न्ति । यः ।
 ए॒वम् । वेद॑ । अ॒न्ना॒द इत्य॑न्न - अ॒दः । भ॒व॒ति । अथ॑ । वै । ताम् । उपेति॑ । अ॒ह्ने । इति॑
 । ह॒ । उ॒वा॒च । या । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प॒रा॒भ॒व॒न्ती॒रिति॑ प॒रा - भ॒व॒न्तीः । अ॒नु॒गृ॒ह्णा॒तीत्य॑नु
 - गृ॒ह्णा॒ति । प्रतीति॑ । आ॒भ॒व॒न्ती॒रित्या॑ - भ॒व॒न्तीः । गृ॒ह्णा॒ति । इति॑ । प्र॒ति॒ष्ठा॒मिति॑ प्रति - स्था॒म्
 । वै । अ॒स्यै । तत् । उपेति॑ । अ॒ह्ना॒थाः । इति॑ । ह॒ । उ॒वा॒च । इ॒यम् । वै । अ॒स्यै ।
 प्र॒ति॒ष्ठेति॑ प्रति - स्था । 9

TS 1.7.2.4

इ॒यम् । वै । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प॒रा॒भ॒व॒न्ती॒रिति॑ प॒रा - भ॒व॒न्तीः । अ॒न्विति॑ । गृ॒ह्णा॒ति ।
 प्रतीति॑ । आ॒भ॒व॒न्ती॒रित्या॑ - भ॒व॒न्तीः । गृ॒ह्णा॒ति । यः । ए॒वम् । वेद॑ । प्रतीति॑ । ए॒व ।
 ति॒ष्ठति॑ । अथ॑ । वै । ताम् । उपेति॑ । अ॒ह्ने । इति॑ । ह॒ । उ॒वा॒च । य॒स्यै । नि॒क्रम॑ण
 इति॑ नि - क्रम॑णे । घृ॒तम् । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । स॒र्जी॒व॒न्ती॒रिति॑ सं - जी॒व॒न्तीः । पि॒ब॒न्ति
 । इति॑ । छि॒न॒त्ति । सा । न । छि॒न॒त्ती(3) । इति॑ । न । छि॒न॒त्ति । इति॑ । ह॒ । उ॒वा॒च
 । प्रेति॑ । तु । ज॒न॒य॒ति । इति॑ । ए॒षः । वै । इ॒डा॒म् । उपेति॑ । अ॒ह्ना॒थाः । इति॑ ( ) ।
 ह॒ । उ॒वा॒च । वृ॒ष्टिः । वै । इ॒डा॒म् । वृ॒ष्ट्यै॑ । वै । नि॒क्रम॑ण इति॑ नि - क्रम॑णे । घृ॒तम् ।

प्रजा इति प्र - जाः । सर्जीवन्तीरिति सं - जीवन्तीः । पिबन्ति । यः । एवम् । वेदं । प्रेतिं । एव । जायते । अन्नाद इत्यन्न - अदः । भवति ॥ 10

(गौर्वा-अस्यै तत्-प्रतिष्ठा-ऽहंथा इति-विश्रुतिश्च) (A2)

TS 1.7.3.1

परोक्षमिति परः - अक्षम् । वै । अन्ये । देवाः । इज्यन्ते । प्रत्यक्षमिति प्रति - अक्षम् । अन्ये । यत् । यजते । ये । एव । देवाः । परोक्षमिति परः - अक्षम् । इज्यन्ते । तान् । एव । तत् । यजति । यत् । अन्वाहार्यमित्यनु - आहार्यम् । आहरतीत्यां-हरति । एते । वै । देवाः । प्रत्यक्षमिति प्रति - अक्षम् । यत् । ब्राह्मणाः । तान् । एव । तेन । प्रीणाति । अथो इति । दक्षिणा । एव । अस्य । एषा । अथो इति । यस्स्य । एव । छिद्रम् । अपीति । दुधाति । यत् । वै । यस्स्य । कूरम् । यत् । विलिष्टमिति वि - लिष्टम् । तत् । अन्वाहार्येणेत्यनु - आहार्येण । 11

TS 1.7.3.2

अन्वाहरतीत्यनु - आहरति । तत् । अन्वाहार्यस्येत्यनु-आहार्यस्य । अन्वाहार्यत्वमित्यन्वाहार्य - त्वम् । देवदूता इति देव - दूताः । वै । एते । यत् । ऋत्विजः । यत् । अन्वाहार्यमित्यनु - आहार्यम् । आहरतीत्यां - हरति । देवदूतानिति देव - दूतान् । एव । प्रीणाति । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । देवेभ्यः । यज्ञान् । व्यादिशदिति वि - आदिशत् । सः । रिरिचानः । अमन्यत् । सः । एतम् । अन्वाहार्यमित्यनु - आहार्यम् । अभक्तम् । अपश्यत् । तम् । आत्मन् । अधत् । सः । वै । एषः । प्राजापत्य इति प्राजा-पत्यः । यत् । अन्वाहार्य इत्यनु - आहार्यः । यस्य । एवम् । विदुषः । अन्वाहार्य इत्यनु - आहार्यः । आह्रियत् इत्यां - ह्रियते । साक्षादिति स - अक्षात् । एव । प्रजापतिमिति प्रजा - पतिम् । ऋद्धोति । अपरिमित इत्यपरि - मितः । निरुप्य इति निः-उप्यः । अपरिमित इत्यपरि - मितः । प्रजापतिरिति प्रजा

- प॒तिः । प्र॒जाप॑तेरिति॑ प्र॒जा - प॒तेः । 12

TS 1.7.3.3

आ॒प्त्यै । दे॒वाः । वै । यत् । य॒ज्ञे । अ॒कुर्व॑त । तत् । अ॒सुराः । अ॒कुर्व॑त । ते । दे॒वाः ।
 ए॒तम् । प्र॒जाप॑त्यमिति॑ प्रा॒जा - प॒त्यम् । अ॒न्वाह॑र्यमित्य॑नु - आ॒हार्य॑म् । अ॒पश्य॑न् । तम् ।
 अ॒न्वाह॑रन्तेत्य॑नु - आ॒ह॑रन्त । ततः । दे॒वाः । अ॒भ॑वन् । प॒रेति॑ । अ॒सुराः । य॒स्य॑ । ए॒वम् ।
 वि॒दुषः । अ॒न्वाह॑र्य इत्य॑नु - आ॒हार्यः । आ॒ह्रिय॑त इत्या॑ - ह्रिय॑ते । भ॒व॑ति । आ॒त्मना॑ ।
 प॒रेति॑ । अ॒स्य॑ । भ्रातृ॑व्यः । भ॒व॑ति । य॒ज्ञेन॑ । वै । इ॒ष्टी । प॒क्वेन॑ । पू॒र्ती । य॒स्य॑ । ए॒वम् ।
 वि॒दुषः । अ॒न्वाह॑र्य इत्य॑नु - आ॒हार्यः । आ॒ह्रिय॑त इत्या॑ - ह्रिय॑ते । सः । तु । ए॒व ।
 इ॒ष्टापू॒र्तीती॑ष्ट - पू॒र्ती । प्र॒जाप॑तेरिति॑ प्र॒जा - प॒तेः । भा॒गः । अ॒सि । 13

TS 1.7.3.4

इति॑ । आ॒ह॒ । प्र॒जाप॑तिमिति॑ प्र॒जा - प॒तिम् । ए॒व । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भा॒ग - धेये॑न । स॒मिति॑ ।
 अ॒र्द्धय॑ति । ऊ॒र्ज॑स्वान् । प॒य॑स्वान् । इति॑ । आ॒ह॒ । ऊ॒र्ज॑म् । ए॒व । अ॒स्मिन् । प॒यः ।
 द॒धाति॑ । प्रा॒णापा॑नाविति॑ प्रा॒ण - अ॒पानौ । मे । पा॒हि । स॒मान॑व्या॒नाविति॑ स॒मान - व्या॒नौ । मे ।
 पा॒हि । इति॑ । आ॒ह॒ । आ॒शिष॑मित्या॑ - शिष॑म् । ए॒व । ए॒ताम् । एति॑ । शा॒स्ते । अ॒क्षितः॑
 । अ॒सि । अ॒क्षित्यै॑ । त्वा । मा । मे । क्षे॒ष्टाः । अ॒मुत्र॑ । अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के । इति॑ ।
 आ॒ह॒ । क्षी॑यते । वै । अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के । अ॒न्नम् । इ॒तः प्र॑दानमिती॒तः - प्र॑दानम् । हि ।
 अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के ( ) । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । उ॒पजी॑वन्तीत्यु॒प - जी॑वन्ति । यत् । ए॒वम् ।
 अ॒भिमृ॑शतीत्य॑भि - मृ॒शति॑ । अ॒क्षिति॑म् । ए॒व । ए॒नत् । ग॒मय॑ति । न । अ॒स्य॑ । अ॒मुष्मि॑न् ।
 लो॒के । अ॒न्नम् । क्षी॑यते ॥ 14

(अ॒न्वाह॑र्येण-प्र॒जाप॑ते-र॒सि-ह्य॑मुष्मिन् लो॒के-पञ्च॑दश च) (A3)

TS 1.7.4.1

ब॒रु॒हिषः । अ॒हम् । दे॒व॒य॒ज्यये॒ति दे॒व - य॒ज्यया॑ । प्र॒जावा॒निति॑ प्र॒जा - वा॒न् । भू॒या॒सम् । इति॑
 । आ॒ह । ब॒रु॒हिषा॑ । वै । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । अ॒सृ॒ज॒त । तेन॑
 । ए॒व । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । सृ॒ज॒ते । नरा॒श॒स॒स्य । अ॒हम् । दे॒व॒य॒ज्यये॒ति दे॒व - य॒ज्यया॑
 । प॒शुमा॑निति॑ प॒शु-मा॒न् । भू॒या॒सम् । इति॑ । आ॒ह । नरा॒श॒से॑न । वै । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा -
 प॒तिः । प॒शून् । अ॒सृ॒ज॒त । तेन॑ । ए॒व । प॒शून् । सृ॒ज॒ते । अ॒ग्नेः । स्वि॒ष्ट॒कृ॒त इति॑ स्वि॒ष्ट -
 कृ॒तः । अ॒हम् । दे॒व॒य॒ज्यये॒ति दे॒व - य॒ज्यया॑ । आ॒यु॒ष्मा॒न् । य॒ज्ञेन॑ । प्र॒ति॒ष्ठा॒मिति॑ प्र॒ति-स्था॑म्
 । ग॒मे॒यम् । इति॑ । आ॒ह । आ॒युः । ए॒व । आ॒त्म॒न् । ध॒त्ते । प्र॒ती॒ति । य॒ज्ञेन॑ । ति॒ष्ठति॑ ।
 द॒र॒श॒पूर्ण॑मा॒सयो॑रिति॑ द॒र॒श - पूर्ण॑मा॒सयोः॑ । 15

TS 1.7.4.2

वै । दे॒वाः । उ॒ज्जि॑तिमित्युत् - जि॒तिम् । अ॒नु । उ॒दि॒ति । अ॒ज॒य॒न् । द॒र॒श॒पूर्ण॑मा॒साभ्या॑मिति॑
 द॒र॒श-पूर्ण॑मा॒साभ्या॑म् । अ॒सु॒रान् । अ॒पे॒ति । अ॒नु॒द॒न्त । अ॒ग्नेः । अ॒हम् । उ॒ज्जि॑तिमित्युत् -
 जि॒तिम् । अ॒नु । उ॒दि॒ति । जे॒षम् । इति॑ । आ॒ह । द॒र॒श॒पूर्ण॑मा॒सयो॑रिति॑ द॒र॒श - पूर्ण॑मा॒सयोः॑
 । ए॒व । दे॒वता॑नाम् । य॒ज॒मानः । उ॒ज्जि॑तिमित्युत् - जि॒तिम् । अ॒नु । उ॒दि॒ति । ज॒य॒ति ।
 द॒र॒श॒पूर्ण॑मा॒साभ्या॑मिति॑ द॒र॒श-पूर्ण॑मा॒साभ्या॑म् । भ्रा॒तृ॒व्यान् । अ॒पे॒ति । नु॒द॒ते । वा॒ज॒व॒तीभ्या॑मिति॑
 वा॒ज - व॒तीभ्या॑म् । वी॒ति । ऊ॒ह॒ति । अ॒न्नम् । वै । वा॒जः । अ॒न्नम् । ए॒व । अ॒वे॒ति । रु॒न्धे
 । द्वा॒भ्याम् । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इति॑ प्र॒ति - स्थि॒त्यै । यः । वै । य॒ज्ञ॒स्य । द्वा । दो॒हौ । वि॒द्वान् ।
 य॒ज॒ते । उ॒भ॒य॒तः । 16

TS 1.7.4.3

ए॒व । य॒ज्ञम् । दु॒हे । पु॒र॒स्तात् । च । उ॒परि॑ष्ठात् । च । ए॒षः । वै । अ॒न्यः । य॒ज्ञ॒स्य ।
 दो॒हः । इ॒डा॒याम् । अ॒न्यः । य॒ज्ञ॒हि । हो॒ता । य॒ज॒मान॑स्य । ना॒म । गृ॒ही॒यात् । त॒र॒हि ।
 ब्रू॒यात् । ए॒ति । इ॒माः । अ॒ग्म॒न् । आ॒शि॒ष इत्या॑ - शि॒षः । दो॒ह॒कामा॑ इति॑ दो॒ह - का॒माः ।

इति । स॒स्तुता॑ इति॒ सं - स्तुताः॑ । ए॒व । दे॒वताः॑ । दु॒हे । अथो॑ इति॒ । उ॒भ॒यतः॑ । ए॒व । य॒ज्ञम् । दु॒हे । पु॒रस्ता॑त् । च॒ । उ॒परि॑ष्ठत् । च॒ । रोहि॑तेन । त्वा॒ । अ॒ग्निः । दे॒वता॑म् । ग॒म॒य॒तु । इति॒ । आ॒ह॒ । ए॒ते । वै । दे॒वाश्वा॑ इति॒ दे॒व - अ॒श्वाः । 17

TS 1.7.4.4

यज॑मानः । प्र॒स्तुर॑ इति॒ प्र - स्तुरः॑ । यत् । ए॒तैः । प्र॒स्तुर॑मिति॒ प्र - स्तुर॑म् । प्र॒हर॑तीति॒ प्र - हर॑ति । दे॒वाश्चै॒रिति॒ दे॒व - अ॒श्वैः । ए॒व । यज॑मानम् । सु॒व॒र्गमि॑ति॒ सु॒वः - ग॒म् । लो॒कम् । ग॒म॒य॒ति । वी॑ति॒ । ते । मु॒ञ्चामि॑ । र॒श॒नाः । वी॑ति॒ । र॒श्मीन् । इति॒ । आ॒ह॒ । ए॒षः । वै । अ॒ग्नेः । वि॒मो॒क इति॒ वि - मो॒कः । तेन॑ । ए॒व । ए॒नम् । वी॑ति॒ । मु॒ञ्चति॑ । वि॒ष्णोः॑ । शं॒यो॒रिति॒ शं - योः॑ । अ॒हम् । दे॒व॒य॒ज्यये॑ति॒ दे॒व - य॒ज्यया॑ । य॒ज्ञेन॑ । प्र॒ति॒ष्ठा॒मिति॒ प्रति॑ - स्था॒म् । ग॒मे॒यम् । इति॒ । आ॒ह॒ । य॒ज्ञः । वै । वि॒ष्णुः । य॒ज्ञे । ए॒व । अ॒न्त॒तः । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ । सोम॑स्य । अ॒हम् । दे॒व॒य॒ज्यये॑ति॒ दे॒व - य॒ज्यया॑ । सु॒रेता॑ इति॒ सु - रेताः॑ । 18

TS 1.7.4.5

रेतः॑ । धि॒षी॒य॒ । इति॒ । आ॒ह॒ । सोमः॑ । वै । रे॒तो॒धा इति॒ रेतः॑-धाः । तेन॑ । ए॒व । रेतः॑ । आ॒त्मन् । ध॒त्ते । त्वष्टुः॑ । अ॒हम् । दे॒व॒य॒ज्यये॑ति॒ दे॒व - य॒ज्यया॑ । प॒शूना॑म् । रू॒पम् । पु॒षे॒यम् । इति॒ । आ॒ह॒ । त्वष्टा॑ । वै । प॒शूना॑म् । मि॒थु॒ना॒ना॑म् । रू॒प॒कृदि॑ति॒ रू॒प - कृ॒त् । तेन॑ । ए॒व । प॒शूना॑म् । रू॒पम् । आ॒त्मन् । ध॒त्ते । दे॒वाना॑म् । प॒त्नीः॑ । अ॒ग्निः । गृ॒हप॑तिरिति॒ गृ॒ह - प॒तिः । य॒ज्ञस्य॑ । मि॒थु॒नम् । तयोः॑ । अ॒हम् । दे॒व॒य॒ज्यये॑ति॒ दे॒व - य॒ज्यया॑ । मि॒थु॒नेन॑ । प्रेति॑ । भू॒या॒सम् । इति॒ । आ॒ह॒ । ए॒तस्मा॑त् । वै । मि॒थु॒नात् । प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्र॒जा - प॒तिः । मि॒थु॒नेन॑ । 19

TS 1.7.4.6

प्रेति॑ । अ॒जा॒य॒त॒ । तस्मा॑त् । ए॒व । यज॑मानः । मि॒थु॒नेन॑ । प्रेति॑ । जा॒य॒ते । वे॒दः । अ॒सि । वि॒त्तिः । अ॒सि । वि॒दे॒य॒ । इति॒ । आ॒ह॒ । वे॒देन॑ । वै । दे॒वाः । अ॒सुरा॑णाम् ।

वित्तम् । वेद्यम् । अविन्दन्त । तत् । वेदस्य । वेदत्वमिति वेद - त्वम् । यद्यदिति यत् -
 यत् । भ्रातृव्यस्य । अभिद्वयायेदित्यभि-ध्यायेत् । तस्य । नाम । गृहीयात् । तत् । एव
 । अस्य । सर्वम् । वृद्धे । घृतवन्तमिति घृत - वन्तम् । कुलायिनम् । रायः । पोषम् ।
 सहस्रिणम् । वेदः । ददातु । वाजिनम् । इति । आह । प्रेति । सहस्रम् । पशून् । आप्नोति
 ( ) । एति । अस्य । प्रजायामिति प्र - जायाम् । वाजी । जायते । यः । एवम् । वेद ॥ 20

(दरुशपूर्णमासयो-रुभयतो-देवाश्वाः-सुरेताः-प्रजापतिर् मिथुनेना-प्नोत्य-ष्टौ च) (A4)

TS 1.7.5.1

ध्रुवाम् । वै । रिच्यमानाम् । यज्ञः । अन्विति । रिच्यते । यज्ञम् । यजमानः । यजमानम् ।
 प्रजा इति प्र - जाः । ध्रुवाम् । आप्यायमानामित्या - प्यायमानाम् । यज्ञः । अनु । एति ।
 प्यायते । यज्ञम् । यजमानः । यजमानम् । प्रजा इति प्र - जाः । एति । प्यायताम् । ध्रुवा
 । घृतेन । इति । आह । ध्रुवाम् । एव । एति । प्याययति । ताम् । आप्यायमानामित्या -
 प्यायमानाम् । यज्ञः । अनु । एति । प्यायते । यज्ञम् । यजमानः । यजमानम् । प्रजा इति
 प्र - जाः । प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । विभानिति वि - भान् । नाम । लोकः । तस्मिन् ।
 त्वा । दुधामि । सह । यजमानेन । इति । 21

TS 1.7.5.2

आह । अयम् । वै । प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । विभानिति वि - भान् । नाम । लोकः ।
 तस्मिन् । एव । एनम् । दुधाति । सह । यजमानेन । रिच्यते । इव । वै । एतत् । यत्
 । यजते । यत् । यजमानभागमिति यजमान - भागम् । प्राश्नातीति प्र - अश्नाति । आत्मानम्
 । एव । प्रीणाति । एतावान् । वै । यज्ञः । यावान् । यजमानभाग इति यजमान - भागः
 । यज्ञः । यजमानः । यत् । यजमानभागमिति यजमान - भागम् । प्राश्नातीति प्र - अश्नाति
 । यज्ञे । एव । यज्ञम् । प्रतीति । स्थापयति । एतत् । वै । सूयवंसमिति सु - यवंसम् ।

सोदकमिति स - उदकम् । यत् । ब्रूहिः । च । आपः । च । एतत् । 22

TS 1.7.5.3

यजमानस्य । आयतनमित्या - यतनम् । यत् । वेदिः । यत् । पूर्णपात्रमिति पूर्ण - पात्रम् । अन्तर्वेदीत्यन्तः - वेदि । निनयतीति नि - नयति । स्वे । एव । आयतन इत्या - यतने । सूयवसमिति सु - यवसम् । सोदकमिति स - उदकम् । कुरुते । सत् । असि । सत् । मे । भूयाः । इति । आह । आपः । वै । यज्ञः । आपः । अमृतम् । यज्ञम् । एव । अमृतम् । आत्मन् । धत्ते । सर्वाणि । वै । भूतानि । व्रतम् । उपयन्तमित्युप - यन्तम् । अनु । उपेति । युन्ति । प्राच्याम् । दिशि । देवाः । ऋत्विजः । मार्जयन्ताम् । इति । आह । एषः । वै । द्रुशपूर्णमासयोरिति द्रुश - पूर्णमासयोः । अवभृथ इत्यव - भृथः । 23

TS 1.7.5.4

यानि । एव । एनम् । भूतानि । व्रतम् । उपयन्तमित्युप - यन्तम् । अनुपयन्तीत्यनु - उपयन्ति । तैः । एव । सह । अवभृथमित्यव - भृथम् । अवेति । एति । विष्णुमुखा इति विष्णु - मुखाः । वै । देवाः । छन्दोभिरिति छन्दः - भिः । इमान् । लोकान् । अनपज्यमित्यनप-ज्यम् । अभीति । अजयन् । यत् । विष्णुक्रमानिति विष्णु - क्रमान् । क्रमते । विष्णुः । एव । भूत्वा । यजमानः । छन्दोभिरिति छन्दः - भिः । इमान् । लोकान् । अनपज्यमित्यनप - ज्यम् । अभीति । जयति । विष्णोः । क्रमः । असि । अभिमातिहेत्यभिमाति - हा । इति । आह । गायत्री । वै । पृथिवी । त्रैष्टुभम् । अन्तरिक्षम् । जागती । द्यौः । आनुष्टुभीरित्यानु - स्थुभीः । दिशः ( ) । छन्दोभिरिति छन्दः - भिः । एव । इमान् । लोकान् । यथापूर्वमिति यथा - पूर्वम् । अभीति । जयति ॥ 24

(यजमानेनेति-चै तद-वभृथो-दिशः-सप्त च) (A5)

TS 1.7.6.1

अ॒ग॒न्म । सु॒वः । सु॒वः । अ॒ग॒न्म । इति॑ । आ॒ह । सु॒व॒र्गमि॑ति सु॒वः - ग॒म् । ए॒व । लो॒कम् ।
 । ए॒ति । स॒दंश॑ इति॑ सं - द॒शः । ते । मा । छि॒त्सि । यत् । ते । त॒पः । तस्मै॑ । ते ।
 मा । ए॒ति । वृ॒क्षि । इति॑ । आ॒ह । य॒थाय॑जुरिति॑ यथा - य॒जुः । ए॒व । ए॒तत् । सु॒भूरि॑ति
 सु- भूः । अ॒सि । श्रेष्ठः॑ । र॒श्मी॑नाम् । आ॒यु॒र्धा इ॒त्यायुः॑ - धाः । अ॒सि । आ॒युः । मे ।
 धेहि॑ । इति॑ । आ॒ह । आ॒शिष॑मित्या॑-शिष॑म् । ए॒व । ए॒ताम् । ए॒ति । शा॒स्ते । प्रेति॑ । वै ।
 ए॒षः । अ॒स्मात् । लो॒कात् । च्य॒वते॑ । यः । 25

TS 1.7.6.2

वि॒ष्णु॒क्र॒मानि॑ति वि॒ष्णु - क्र॒मान् । क्र॒म॒ते । सु॒व॒र्गाये॑ति सु॒वः-गा॑य । हि । लो॒काय॑ । वि॒ष्णु॒क्र॒मा
 इति॑ वि॒ष्णु - क्र॒माः । क्र॒म्यन्ते॑ । ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒न् इति॑ ब्रह्म - वा॒दि॒नः । व॒द॒न्ति । सः । तु ।
 वै । वि॒ष्णु॒क्र॒मानि॑ति वि॒ष्णु - क्र॒मान् । क्र॒मे॒त॒ । यः । इ॒मान् । लो॒कान् । भ्रातृ॑व्यस्य ।
 सु॒र्वि॒द्येति॑ सं - वि॒द्यं । पु॒नः । इ॒मम् । लो॒कम् । प्र॒त्य॒व॒रो॒हे॒दि॒ति॑ प्रति - अ॒व॒रो॒हे॒त् । इति॑ ।
 ए॒षः । वै । अ॒स्य । लो॒कस्य॑ । प्र॒त्य॒व॒रो॒ह इति॑ प्रति - अ॒व॒रो॒हः । यत् । आ॒ह । इ॒दम् ।
 अ॒हम् । अ॒मुम् । भ्रातृ॑व्यम् । आ॒भ्यः । दि॒ग्भ्य इति॑ दिक् - भ्यः । अ॒स्यै । दि॒वः । इति॑
 । इ॒मान् । ए॒व । लो॒कान् । भ्रातृ॑व्यस्य । सु॒र्वि॒द्येति॑ सं - वि॒द्यं । पु॒नः । इ॒मम् । लो॒कम्
 । प्र॒त्य॒व॒रो॒ह॒तीति॑ प्रति - अ॒व॒रो॒ह॒ति । स॒मि॒ति॑ । 26

TS 1.7.6.3

ज्योति॑षा । अ॒भू॒वम् । इति॑ । आ॒ह । अ॒स्मि॒न् । ए॒व । लो॒के । प्र॒तीति॑ । तिष्ठ॑ति । ऐ॒न्द्री॒म्
 । आ॒वृ॒त॒मि॒त्या॑ - वृ॒त॑म् । अ॒न्वा॒व॒र्त॑ इत्य॑नु - आ॒व॒र्ते॑ । इति॑ । आ॒ह । अ॒सौ । वै । आ॒दि॒त्यः
 । इ॒न्द्रः । तस्य॑ । ए॒व । आ॒वृ॒त॒मि॒त्या॑ - वृ॒त॑म् । अ॒न्वि॒ति॑ । प॒र्या॒व॒र्त॑त् इति॑ परि - आ॒व॒र्त॑ते
 । दक्षि॑णा । प॒र्या॒व॒र्त॑त् इति॑ परि - आ॒व॒र्त॑ते । स्व॒म् । ए॒व । वी॒र्य॑म् । अ॒न्वि॒ति॑ । प॒र्या॒व॒र्त॑त्
 इति॑ परि - आ॒व॒र्त॑ते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णः । अ॒र्धः । आ॒त्म॒नः । वी॒र्या॑वत्त॒ इति॑ वी॒र्या॑वत् -

तुरः । अथो इति । आदित्यस्य । एव । आवृतमित्या - वृतम् । अन्विति । पर्यावर्तत इति
परि - आवर्तते । समिति । अहम् । प्रजयेति प्र - जया । समिति । मया । प्रजेति प्र - जा
। इति । आह । आशिषमित्या - शिषम् । 27

TS 1.7.6.4

एव । एताम् । एति । शास्ते । समिद्ध इति सं - इद्धः । अग्ने । मे । दीदिहि । समेद्धेति सं
- एद्धा । ते । अग्ने । दीद्यासम् । इति । आह । यथायजुरिति यथा - यजुः । एव । एतत् ।
वसुमानिति वसु - मान् । यज्ञः । वसीयान् । भूयासम् । इति । आह । आशिषमित्या - शिषम्
। एव । एताम् । एति । शास्ते । बहु । वै । गार्हपत्यस्येति गार्ह - पत्यस्य । अन्ते
। मिश्रम् । इव । चर्यते । आग्निपावमानीभ्यामित्याग्नि - पावमानीभ्याम् । गार्हपत्यमिति
गार्ह - पत्यम् । उपेति । तिष्ठते । पुनाति । एव । अग्निम् । पुनीते । आत्मानम् ।
द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । अग्ने । गृहपत इति गृह - पते । इति । आह । 28

TS 1.7.6.5

यथायजुरिति यथा - यजुः । एव । एतत् । शतम् । हिमाः । इति । आह । शतम् ।
त्वा । हेमन्तान् । इन्धिषीय । इति । वाव । एतत् । आह । पुत्रस्य । नाम । गृह्णाति ।
अन्नादमित्यन्न - अदम् । एव । एनम् । करोति । ताम् । आशिषमित्या - शिषम् । एति ।
शासे । तन्तवे । ज्योतिष्मतीम् । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । अजातः । स्यात् ।
तेजस्वी । एव । अस्य । ब्रह्मवर्चसीति ब्रह्म - वर्चसी । पुत्रः । जायते । ताम् । आशिषमित्या
- शिषम् । एति । शासे । अमुष्मै । ज्योतिष्मतीम् । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । 29

TS 1.7.6.6

जातः । स्यात् । तेजः । एव । अस्मिन् । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म - वर्चसम् । दुधाति । यः
। वै । यज्ञम् । प्रयुज्येति प्र-युज्यं । न । विमुञ्चतीति वि - मुञ्चति । अप्रतिष्ठान इत्यप्रति

- स्थानः । वै । सः । भवति । कः । त्वा । युनक्ति । सः । त्वा । वीति । मुञ्चतु । इति । आह । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । वै । कः । प्रजापतिनेति प्रजा - पतिना । एव । एनम् । युनक्ति । प्रजापतिनेति प्रजा - पतिना । वीति । मुञ्चति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । ईश्वरम् । वै । व्रतम् । अविमृष्टमित्यवि - मृष्टम् । प्रदह इति प्र - दहः । अग्रे । व्रतपत इति व्रत - पते । व्रतम् । अचारिषम् । इति । आह । व्रतम् । एव । 30

TS 1.7.6.7

वीति । सृजते । शान्त्यै । अप्रदाहायेत्यप्र - दाहाय । पराङ् । वाव । यज्ञः । एति । न । नीति । वर्तते । पुनः । यः । वै । यज्ञस्य । पुनरालभमिति पुनः - आलभम् । विद्वान् । यजते । तम् । अभि । नीति । वर्तते । यज्ञः । बभूव । सः । एति । बभूव । इति । आह । एषः । वै । यज्ञस्य । पुनरालभं इति पुनः-आलभः । तेन । एव । एनम् । पुनः । एति । लभते । अनवरुद्धेत्यनव - रुद्धा । वै । एतस्य । विराडिति वि - राट् । यः । आहिताग्निरित्याहित-अग्निः । सन् । असुभः । पशवः । खलु । वै ( ) । ब्राह्मणस्य । सुभा । इष्ट्वा । प्राङ् । उत्क्रम्येत्युत् - क्रम्य । ब्रूयात् । गोमानिति गो - मान् । अग्ने । अविमानित्यवि - मान् । अश्वी । यज्ञः । इति । अवेति । सुभाम् । रुन्धे । प्रेति । सहस्रम् । पशून् । आमोति । एति । अस्य । प्रजायामिति प्र - जायाम् । वाजी । जायते ॥ 31

चतुर्विंशतिश्च) (A6)

TS 1.7.7.1

देव । सवितुः । प्रेति । सुव । यज्ञम् । प्रेति । सुव । यज्ञपतिमिति यज्ञ - पतिम् । भगाय । दिव्यः । गन्धर्वः ॥ केतपूरिति केत - पूः । केतम् । नः । पुनातु । वाचः । पतिः । वाचम् । अद्य । स्वदाति । नः ॥ इन्द्रस्य । वज्रः । असि । वार्त्रघ्न इति वार्त्र - घ्नः । त्वया । अयम् । वृत्रम् । वद्ध्यात् ॥ वाजस्य । नु । प्रसव इति प्र - सवे । मातरम् ।

म॒हीम् । अदि॑तिम् । नामं । वच॑सा । क॒राम॒हे ॥ यस्या॑म् । इ॒दम् । विश्व॑म् । भुव॑नम् ।
आ॒वि॒वेशे॑त्यां - वि॒वेशं । तस्या॑म् । नः । दे॒वः । स॒वि॒ता । ध॒र्म । सा॒वि॒षत् ॥ अ॒प्सि॒स्वत्य॑प्
- सु । 32

TS 1.7.7.2

अ॒न्तः । अ॒मृत॑म् । अ॒प्सि॒स्वत्य॑प् - सु । भे॒षज॑म् । अ॒पाम् । उ॒त । प्र॒श॑स्ति॒ष्विति॑ प्र - श॑स्ति॒षु
। अ॒श्वाः । भ॒व॒थ । वा॒जिनः॑ ॥ वा॒युः । वा॒ । त्वा॒ । म॒नुः । वा॒ । त्वा॒ । ग॒न्ध॒र्वाः ।
स॒प्तवि॑ंशतिरिति॑ स॒प्त - वि॑ंशतिः ॥ ते । अ॒ग्रे । अ॒श्व॑म् । आ॒यु॒ञ्ज॒न् । ते । अ॒स्मि॒न् । ज॒वम्
। ए॒ति । अ॒द॒धुः ॥ अ॒पा॑म् । न॒पा॒त् । आ॒शु॒हे॒म॒न्त्रि॒त्यांशु॑ - हे॒म॒न् । यः । ऊ॒र्मिः । क॒कु॒द्मानि॑ति
क॒कु॒त् - मा॒न् । प्र॒तू॒र्तिरिति॑ प्र - तू॒र्तिः । वा॒ज॒सा॒त॑म् इति॑ वा॒ज - सा॒त॑मः । तेन॑ । अ॒यम् । वा॒ज॑म्
। से॒त् ॥ वि॒ष्णोः । क्र॒मः । अ॒सि॒ । वि॒ष्णोः । क्र॒ान्त॑म् । अ॒सि॒ । वि॒ष्णोः । वि॒क्रा॑न्त॒मिति॑
वि - क्र॒ान्त॑म् । अ॒सि॒ । अ॒ङ्कौ । न्य॒ङ्का॒विति॑ नि - अ॒ङ्कौ ( ) । अ॒भितः॑ । रथ॑म् । यौ । ध्वा॒न्त॑म्
। वा॒ता॒ग्र॒मिति॑ वा॒त - अ॒ग्र॑म् । अ॒न्विति॑ । स॒च॒र॒न्ता॒विति॑ सं - च॒र॒न्तौ । दू॒रे॒हे॒तिरिति॑ दू॒रे -
हे॒तिः । इ॒न्द्रि॒यावा॒निती॑न्द्रि॒य - वा॒न् । प॒त॒त्री । ते । नः । अ॒ग्र॒यः । प॒प्र॒यः । पा॒र॒य॒न्तु ॥ 33

(अ॒प्सु-न्य॒ङ्कौ-पञ्च॑दश च) (A7)

TS 1.7.8.1

दे॒वस्य॑ । अ॒हम् । स॒वि॒तुः । प्र॒स॒व इति॑ प्र - स॒वे । बृ॒ह॒स्पति॑ना । वा॒ज॒जि॒तेति॑ वा॒ज - जि॒तां
। वा॒ज॑म् । जे॒षम् । दे॒वस्य॑ । अ॒हम् । स॒वि॒तुः । प्र॒स॒व इति॑ प्र - स॒वे । बृ॒ह॒स्पति॑ना ।
वा॒ज॒जि॒तेति॑ वा॒ज - जि॒तां । व॒र्षि॑ष्ठम् । ना॒क॑म् । रु॒हे॒यम् । इ॒न्द्रा॑य । वा॒च॑म् । व॒द॒त् । इ॒न्द्र॑म्
। वा॒ज॑म् । जा॒प॒य॒त् । इ॒न्द्रः । वा॒ज॑म् । अ॒ज॒यि॒त् ॥ अ॒श्वा॒ज॒नी॒त्यश्च॑ - अ॒ज॒नि॒ । वा॒जि॒नि॒ ।
वा॒जे॒षु । वा॒जि॒नी॒वती॑ति॑ वा॒जि॒नी - व॒ति॒ । अ॒श्वा॒न् । स॒म॒थि॒स्विति॑ स॒म॒त्-स॒ । वा॒ज॒य॒ ॥ अ॒र्वा ।
अ॒सि॒ । स॒प्तिः । अ॒सि॒ । वा॒जी । अ॒सि॒ । वा॒जिनः॑ । वा॒ज॑म् । धा॒व॒त् । म॒रु॒ता॑म् । प्र॒स॒व

इति प्र - सुवे । जयत् । वीति । योजना । मिमीद्धम् । अद्धनः । स्कन्नीत । 34

TS 1.7.8.2

काष्ठांम् । गच्छत् । वाजेवाज इति वाजे-वाजे । अवत् । वाजिनः । नः । धनेषु । विप्राः । अमृताः । ऋतज्ञा इत्यृत - ज्ञाः ॥ अस्य । मद्धः । पिबत् । मादयद्धम् । तृप्ताः । यात् । पृथिभिरिति पृथि - भिः । देवयानरिति देव - यानैः ॥ ते । नः । अर्वन्तः । हवनश्चुत इति हवन - श्रुतः । हवम् । विश्वे । शृण्वन्तु । वाजिनः ॥ मितद्रव इति मित - द्रवः । सहस्रसा इति सहस्र-साः । मेधसातेति मेध-साता । सन्निष्यवः ॥ महः । ये । रत्नम् । समिधेष्विति सं - इथेषु । जग्निरे । शम् । नः । भवन्तु । वाजिनः । हवेषु ॥ देवतातेति देव - ताता । मितद्रव इति मित - द्रवः । स्वर्का इति सू - अर्काः ॥ जभयन्तः । अहिम् । वृकम् । रक्षांसि । सनेमि । अस्मत् । युयवन् । 35

TS 1.7.8.3

अमीवाः ॥ एषः । स्यः । वाजी । क्षिपणिम् । तुरण्यति । ग्रीवायाम् । बद्धः । अपिक्क्ष इत्यपि - कक्षे । आसनि ॥ ऋतुम् । दुधिका इति दधि - काः । अन्विति । सन्तवीत्वदिति सं - तवीत्वत् । पृथाम् । अङ्गांसि । अन्विति । आपनीफणदित्यां - पनीफणत् ॥ उत । स्म । अस्य । द्रवतः । तुरण्यतः । पूर्णम् । न । वेः । अन्विति । वाति । प्रगर्धिन इति प्र - गर्धिनः ॥ श्येनस्य । इव । ध्रजतः । अङ्कसम् । परीति । दुधिकावृण्ण इति दधि-कावृण्णः । सह । ऊर्जा । तरित्रतः ॥ एति । मा । वाजस्य । प्रसव इति प्र - सवः । जगम्यात् । एति । द्यावापृथिवी इति द्यावा - पृथिवी । विश्वशभूं इति विश्व - शभूं ॥ एति । मा । गन्ताम् । पितरौ । 36

TS 1.7.8.4

मातरौ । च । एति । मा । सोमः । अमृतत्वायेत्यमृत - त्वाय । गम्यात् ॥ वाजिनः ।

वा॒ज॒जित् इति वाज - जित् । वाज॑म् । स॒रि॒ष्यन्तः । वाज॑म् । जे॒ष्यन्तः । बृ॒ह॒स्पतेः । भा॒गम् । अवेति । जिघ्र॑त् । वाजिनः । वा॒ज॒जित् इति वाज - जित् । वाज॑म् । स॒सृ॒वा॒सः । वाज॑म् । जि॒गि॒वा॒सः । बृ॒ह॒स्पतेः । भा॒गे । नीति॑ । मृ॒द्वम् । इ॒यम् । वः । सा । स॒त्या । सु॒धेति॑ सं - धा । अ॒भूत् । याम् । इ॒न्द्रेण॑ । स॒म॒ध॒द्धमिति॑ सं - अध॑द्धम् । अ॒जी॒जि॒पत॑ । व॒न॒स्प॒तयः॑ । इ॒न्द्रम् । वाज॑म् । वीति॑ । मु॒च्य॒द्धम् ॥ 37

(स्क॒न्नी॒त॒-यु॒य॒वन्-पि॒तरा॒-द्वि॒च॒त्वारि॒ंशच्च॑) (A8)

TS 1.7.9.1

क्ष॒त्रस्य॑ । उ॒ल्ब॑म् । अ॒सि॒ । क्ष॒त्रस्य॑ । योनिः॑ । अ॒सि॒ । जा॒यै । एति॑ । इ॒हि । सु॒वः । रो॒हा॒व । रो॒हा॒व । हि । सु॒वः । अ॒हम् । नौ । उ॒भयोः॑ । सु॒वः । रो॒क्ष्या॒मि॒ । वाजः॑ । च । प्र॒स॒व इति॑ प्र - स॒वः । च । अ॒पि॒ज इत्य॑पि- जः । च । ऋ॒तुः । च । सु॒वः । च । मू॒र्धा । च । व्य॒श्निय॑ इति॑ वि - अ॒श्नियः॑ । च । आ॒न्त्या॒यनः॑ । च । अ॒न्त्यः । च । भौ॒वनः॑ । च । भु॒वनः॑ । च । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः । च ॥ आ॒युः । य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । अ॒पा॒न इत्य॑प - अ॒नः । 38

TS 1.7.9.2

य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । व्या॒न इति॑ वि - अ॒नः । य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । चक्षुः॑ । य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । श्रो॒त्रम् । य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । मनः॑ । य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । वाक् । य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । आ॒त्मा । य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । य॒ज्ञः । य॒ज्ञेन॑ । क॒ल्प॒ताम् । सु॒वः । दे॒वान् । अ॒ग॒न्म् । अ॒मृ॒ता । अ॒भूम् । प्र॒जाप॑तेरिति॑ प्र॒जा-प॑तेः । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । अ॒भूम् । स॒मिति॑ । अ॒हम् । प्र॒जये॑ति प्र - ज॒या । स॒मिति॑ । म॒या । प्र॒जेति॑ प्र-जा । स॒मिति॑ । अ॒हम् । रा॒यः । पो॒षेण॑ । स॒मिति॑ । म॒या । रा॒यः । पो॒षः । अ॒न्ना॒य । त्वा॒ । अ॒न्ना॒द्यायेत्य॑न्न - अ॒द्या॒य । त्वा॒ । वा॒जा॒य ( ) । त्वा॒ । वा॒ज॒जित्या॒या इति॑ वाज - जि॒त्या॒यै । त्वा॒ । अ॒मृ॒तम् । अ॒सि॒ । पु॒ष्टिः

। असि । प्रजननमिति प्र - जननम् । असि ॥ 39

(अपानो-वाजाय-नव च) (A9)

TS 1.7.10.1

वाजस्य । इमम् । प्रसव इति प्र - सवः । सुषुवे । अग्रे । सोमम् । राजानम् । ओषधीषु ।
अप्स्वित्यप् - सु ॥ ताः । अस्मभ्यमित्यस्म - भ्यम् । मधुमतीरिति मधु - मतीः । भवन्तु ।
वयम् । राष्ट्रे । जाग्रियाम् । पुरोहिता इति पुरः - हिताः ॥ वाजस्य । इदम् । प्रसव इति प्र
- सवः । एति । बभूव । इमा । च । विश्वा । भुवनानि । सर्वतः ॥ सः । विराजमिति
वि - राजम् । परीति । एति । प्रजानन्निति प्र - जानन् । प्रजामिति प्र - जाम् । पुष्टिम् ।
वर्धयमानः । अस्मे इति ॥ वाजस्य । इमाम् । प्रसव इति प्र-सवः । शिश्रिये । दिवम् ।
इमा । च । विश्वा । भुवनानि । सम्राडिति सं - राट् ॥ अदिथ्सन्तम् । दापयतु । प्रजानन्निति
प्र - जानन् । रयिम् । 40

TS 1.7.10.2

च । नः । सर्ववीरामिति सर्व - वीराम् । नीति । यच्छतु ॥ अग्रे । अच्छ । वद । इह ।
नः । प्रतीति । नः । सुमना इति सु - मनाः । भव ॥ प्रेति । नः । यच्छ । भुवः । पते
। धनदा इति धन - दाः । असि । नः । त्वम् ॥ प्रेति । नः । यच्छतु । अर्यमा । प्रेति
। भगः । प्रेति । बृहस्पतिः ॥ प्रेति । देवाः । प्रेति । उत । सूनृता । प्रेति । वाक् ।
देवी । ददातु । नः ॥ अर्यमणम् । बृहस्पतिम् । इन्द्रम् । दानाय । चोदय ॥ वाचम् ।
विष्णुम् । सरस्वतीम् । सुवितारम् । 41

TS 1.7.10.3

च । वाजिनम् ॥ सोमम् । राजानम् । वरुणम् । अग्निम् । अन्वारभामह इत्यनु - आरभामहे

॥ आदित्यान् । विष्णुम् । सूर्यम् । ब्रह्माणम् । च । बृहस्पतिम् ॥ देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसुव इति प्र - सुवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामिति बाहु - भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । सरस्वत्यै । वाचः । यन्तुः । यन्त्रेण । अग्नेः । त्वा । साम्राज्येनेति सां - राज्येन । अभीति । सिञ्चामि । इन्द्रस्य । बृहस्पतेः । त्वा । साम्राज्येनेति सां - राज्येन । अभीति । सिञ्चामि ॥ 42

(रयि२-संवितार२-षट्त्रिंशच्च) (A10)

TS 1.7.11.1

अग्निः । एकाक्षरेणेत्येक - अक्षरेण । वाचम् । उदिति । अजयत् । अश्विनौ । द्व्यक्षरेणेति द्वि - अक्षरेण । प्राणापानाविति प्राण- अपानौ । उदिति । अजयताम् । विष्णुः । त्र्यक्षरेणेति त्रि - अक्षरेण । त्रीन् । लोकान् । उदिति । अजयत् । सोमः । चतुरक्षरेणेति चतुः - अक्षरेण । चतुष्पद इति चतुः - पदः । पशून् । उदिति । अजयत् । पूषा । पञ्चाक्षरेणेति पञ्च - अक्षरेण । पङ्क्तिम् । उदिति । अजयत् । धाता । षडक्षरेणेति षट् - अक्षरेण । षट् । ऋतून् । उदिति । अजयत् । मरुतः । सप्ताक्षरेणेति सप्त - अक्षरेण । सप्तपदामिति सप्त - पदाम् । शक्ररीम् । उदिति । अजयन् । बृहस्पतिः । अष्टाक्षरेणेत्यष्टा - अक्षरेण । गायत्रीम् । उदिति । अजयत् । मित्रः । नवाक्षरेणेति नव - अक्षरेण । त्रिवृतमिति त्रि - वृतम् । स्तोमम् । उदिति । अजयत् । 43

TS 1.7.11.2

वरुणः । दशाक्षरेणेति दश - अक्षरेण । विराजमिति वि - राजम् । उदिति । अजयत् । इन्द्रः । एकादशाक्षरेणेत्येकादश - अक्षरेण । त्रिष्टुभम् । उदिति । अजयत् । विश्वे । देवाः । द्वादशाक्षरेणेति द्वादश - अक्षरेण । जगतीम् । उदिति । अजयन् । वसवः । त्रयोदशाक्षरेणेति त्रयोदश - अक्षरेण । त्रयोदशमिति त्रयः - दशम् । स्तोमम् । उदिति । अजयन् । रुद्राः । चतुर्दशाक्षरेणेति चतुर्दश - अक्षरेण । चतुर्दशमिति चतुः-दशम् । स्तोमम् । उदिति ।

अजयन् । आदित्याः । पञ्चदशाक्षरेणेति पञ्चदश - अक्षरेण । पञ्चदशमिति पञ्च - दशम् ।
 स्तोमम् । उदिति । अजयन् । अदितिः । षोडशाक्षरेणेति षोडश - अक्षरेण । षोडशम् ।
 स्तोमम् । उदिति । अजयत् । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । सप्तदशाक्षरेणेति सप्तदश-अक्षरेण
 । सप्तदशमिति सप्त - दशम् । स्तोमम् । उदिति । अजयत् ॥ 44

(त्रिवृतः स्तोममुदजयथ-षट्त्वारिंशच्च) (A11)

TS 1.7.12.1

उपयामगृहीत इत्युपयाम - गृहीतः । असि । नृषदमिति नृ-सदम् । त्वा । द्रुषदमिति द्रु -
 सदम् । भुवनसदमिति भुवन - सदम् । इन्द्राय । जुष्टम् । गृह्णामि । एषः । ते । योनिः ।
 इन्द्राय । त्वा । उपयामगृहीत इत्युपयाम - गृहीतः । असि । अप्सुषदमित्यप्सु - सदम् ।
 त्वा । घृतसदमिति घृत - सदम् । व्योमसदमिति व्योम - सदम् । इन्द्राय । जुष्टम् । गृह्णामि
 । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । उपयामगृहीत इत्युपयाम - गृहीतः । असि ।
 पृथिविषदमिति पृथिवि - सदम् । त्वा । अन्तरिक्षसदमित्यन्तरिक्ष - सदम् । नाकसदमिति नाक
 - सदम् । इन्द्राय । जुष्टम् । गृह्णामि । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा ॥ ये । ग्रहाः
 । पञ्चजनीना इति पञ्च - जनीनाः । येषाम् । तिस्रः । परमजा इति परम - जाः ॥ दैव्यः ।
 कोशः । 45

TS 1.7.12.2

समुब्जित इति सं - उब्जितः ॥ तेषाम् । विशिप्रियाणामिति वि - शिप्रियाणाम् । इषम् ।
 ऊर्जम् । समिति । अग्रभीम् । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा ॥ अपाम् । रसम्
 । उद्वयसमित्युत् - वयसम् । सूर्यरश्मिमिति सूर्य - रश्मिम् । समाभृतमिति सं - आभृतम् ॥
 अपाम् । रसस्य । यः । रसः । तम् । वः । गृह्णामी । उत्तममित्युत् - तमम् । एषः ।
 ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा ॥ अया । विष्ठा इति वि-स्थाः । जनयन् । कर्वराणि । सः

। हि । घृणिः । उरुः । वराय । गातुः ॥ सः । प्रति । उदिति । ऐत् । धरुणः । मद्धः । अग्रम् । स्वायाम् । यत् । तनुवां ( ) । तनूम् । ऐरयत् ॥ उपयामगृहीत् इत्युपयाम - गृहीत् । असि । प्रजापतय इति प्रजा - पतये । त्वा । जुष्टम् । गृह्णामि । एषः । ते । योनिः । प्रजापतय इति प्रजा - पतये । त्वा ॥ 46

(कोश-स्तनुवां-त्रयोदश च) (A12)

TS 1.7.13.1

अन्विति । अहं । मासाः । अन्विति । इत् । वनानि । अन्विति । ओषधीः । अन्विति । पर्वतासः ॥ अन्विति । इन्द्रम् । रोदसी इति । वावशाने इति । अन्विति । आपः । अजिहत् । जायमानम् ॥ अन्विति । ते । दायि । महे । इन्द्रियाय । सूत्रा । ते । विश्वम् । अन्विति । वृत्रहत्य इति वृत्र - हत्ये ॥ अन्विति । क्षत्रम् । अन्विति । सहः । यजत्र । इन्द्र । देवेभिः । अन्विति । ते । नृषह्य इति नृ - सहे ॥ इन्द्राणीम् । आसु । नारिषु । सुपत्नीमिति सु-पत्नीम् । अहम् । अश्रवम् ॥ न । हि । अस्याः । अपरम् । चन । जरसां । 47

TS 1.7.13.2

मरते । पतिः ॥ न । अहम् । इन्द्राणि । रारण । सख्युः । वृषाकपेरिति वृषा - कपेः । ऋते ॥ यस्य । इदम् । अप्यम् । हविः । प्रियम् । देवेषु । गच्छति ॥ यः । जातः । एव । प्रथमः । मनस्वान् । देवः । देवान् । क्रतुना । पर्यभूषदिति परि - अभूषत् ॥ यस्य । शुष्मात् । रोदसी इति । अभ्यसेताम् । नृणस्य । म्हा । सः । जनासुः । इन्द्रः ॥ ऐति । ते । महः । इन्द्र । ऊती । उग्र । समन्यव इति स - मन्यवः । यत् । समरन्तेति सं - अरन्त । सेनाः ॥ पताति । दिद्युत् । नर्यस्य । बाहुवोः । मा । ते । 48

TS 1.7.13.3

मनः । विष्वद्रियगिति विष्व - द्रियंक् । वीतिं । चारीत् ॥ मा । नः । मर्द्धीः । एति । भर । दुद्धि । तत् । नः । प्रेतिं । दाशुषे । दातवे । भूरिं । यत् । ते ॥ नव्ये । देष्णे । शस्ते । अस्मिन् । ते । उक्थे । प्रेतिं । ब्रवाम् । वयम् । इन्द्र । स्तुवन्तः ॥ एति । तु । भर । मार्किः । एतत् । परीतिं । स्थात् । विद्म । हि । त्वा । वसुपतिमिति वसु - पतिम् । वसूनाम् ॥ इन्द्र । यत् । ते । माहिन्म् । दत्रम् । अस्ति । अस्मभ्यमित्यस्म - भ्यम् । तत् । हर्यश्चेति हरि - अश्च । 49

TS 1.7.13.4

प्रेतिं । यन्धि ॥ प्रदातारमिति प्र - दातारम् । हवामहे । इन्द्रम् । एति । हविषां । वयम् ॥ उभा । हि । हस्तां । वसुना । पृणस्व । आ । प्रेतिं । यच्छ । दक्षिणात् । एति । उत । सव्यात् ॥ प्रदातेति प्र - दाता । वज्री । वृषभः । तुराषाट् । शुष्मी । राजां । वृत्रहेति वृत्र - हा । सोमपावेति सोम - पावां ॥ अस्मिन् । यज्ञे । बरुहिषि । एति । निषद्येति नि - सद्यं । अथ । भव । यजमानाय । शम् । योः ॥ इन्द्रः । सुत्रामेति सु - त्रामां । स्ववानिति स्व-वान् । अवोभिरित्यवः - भिः । सुमृडीक इति सु - मृडीकः । भवतु । विश्ववेदा इति विश्व-वेदाः ॥ बाधताम् । द्वेषः । अभयम् । कृणोतु । सुवीर्यस्येति सु - वीर्यस्य । 50

TS 1.7.13.5

पतयः । स्याम् ॥ तस्यं । वयम् । सुमताविति सु-मतौ । यज्ञियस्य । अपीति । भद्रे । सौमनसे । स्याम् ॥ सः । सुत्रामेति सु - त्रामां । स्ववानिति स्व-वान् । इन्द्रः । अस्मे इति । आरात् । चित् । द्वेषः । सनुतः । युयोतु ॥ रेवतीः । नः । सधमादु इति सध - मादः । इन्द्रे । सन्तु । तुविवाजा इति तुवि - वाजाः ॥ क्षुमन्तः । याभिः । मदेम ॥ प्रो इति । स्विति । अस्मै । पुरोरथमिति पुरः - रथम् । इन्द्राय । शूषम् । अर्चत ॥ अभीकै । चित् । उ । लोककृदिति लोक - कृत् । सङ्गे । समथ्स्विति समत् - सु । वृत्रहेति वृत्र -

हा ॥ अ॒स्माक॑म् । बो॒धि । चो॒दि॒ता । नभ॑न्ताम् । अ॒न्य॒केषा॑म् ॥ ज्या॒काः । अधी॑ति ( )
। धन्व॑स्विति धन्व॑ - सु ॥ 51

(ज॒रसा॒-मा ते॑-ह॒र्यश्च॑-सु॒वीर्य॑स्या-द्वये॒-कं च) (A13)

praSna korvai with starting padams of 1 to 13 anuvAkams :-

(पा॒क॒य॒ज्ञ॒-स॒श्र॒वाः-प॒रोक्ष॑-ब॒रू॒हिषो॑ऽहं -ध्रु॒वा-म॒ग॒न्मे॒त्याह॑ -दे॒वं स॒वि॒तर्-दे॒वस्या॑हं-क्ष॒त्रस्यो॑ल॒-वा॒ज॒स्ये॒म॒-
म॒ग्नि॒रे॒काक्ष॑रेणो -प॒या॒म॒गृ॒हीतो॑ऽ-स्य॒न्वह॑ मा॒सा-स्त्रयो॑दश ।)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(पा॒क॒य॒ज्ञ॒-प॒रोक्ष॑-ध्रु॒वां-वि सृ॑जते-च नः॒ सर्व॑वीरां - प॒त॒यः स्यो॑-मै॒क॒पञ्चा॑रात् ।)

first and last padam of Seventh praSnam :-

(पा॒क॒य॒ज्ञ॒-धन्व॑सु ।)

॥ हरि॑ ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः समाप्तः ॥